

## DREPTUL PERSOANEI LA REPUTAȚIE, ÎN CONTEXTUL REGLEMENTĂRILOR LEGALE NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE ȘI A JURISPRUDENȚEI ÎN MATERIE



*Conf. univ. dr. Roxana Matefi*

### **Abstract**

*The article proposes an analysis of the person's right to reputation, analyzed both from the perspective of the individual and the legal person, in relation to the right to free expression, guaranteed both internally and internationally. Starting with the legal regulations in the field, national and European law cases are analyzed in order to highlight the effective protection enjoyed by the right to reputation.*

**Key words:** *the rights of personality, reputation, honor, dignity, freedom of expression, limitation.*

### **Conceptul de reputație**

Unul dintre drepturile personalității, calificate de doctrină ca „drepturi primordiale ale ființei umane”<sup>1</sup>, care își găsește reglementarea în cuprinsul Codului civil, în conținutul capitolului consacrat *Respectului datorat ființei umane și drepturilor ei inerente*, este și dreptul la reputație, ca element component al dreptului la demnitate, alături de dreptul la onoare. Delimitarea celor două concepte, de onoare și reputație, nu este unul facil, astfel că legătura dintre ele „poate merge până la sinonimie: o atingere a reputației înseamnă o atingere a onoarei”<sup>2</sup>. Această legătură transpare și din referirile doctrinare la cele două noțiuni. Astfel, în timp ce onoarea este conturată drept “sentimentul pe care îl are o persoană că este fără reproș din

---

<sup>1</sup> G. Cornu, *Droit civil. Introduction. Les personnes. Les biens*, 12-e édition, Ed. Montchrestien, Paris, 2005, p. 215, *apud* F.-A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei, *Noul Cod civil. Comentariu pe articole*, ed. 2, Ed. C.H. Beck, București, 2014.

<sup>2</sup> O. Ungureanu, C. Jugastru, *Drept civil. Persoanele*, ed. a 2-a, revăzută, Ed. Hamangiu, București, 2007, p. 48, *apud* F.-A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei, *Noul Cod civil. Comentariu pe articole*, ed. 2, Ed. C.H. Beck, București, 2014.

punct de vedere moral și juridic și totodată este considerată ca atare în societate<sup>3</sup>, reputația este calificată drept „felul în care o persoană este apreciată în societate ca și calitate recunoscută<sup>4</sup>”. Așadar, caracterul social atât în cazul onoarei, cât și al reputației este de netăgăduit.

### Reglementarea dreptului la reputație în legislația națională

Consacrarea legislativă a dreptului la demnitate al persoanei o regăsim în textul art. 72 din Codul nostru civil, care stabilește în primul său alineat că “orice persoană are dreptul la respectarea demnității sale”, adăugând în cel de-al doilea alineat că “este interzisă orice atingere adusă onoarei și reputației unei persoane, fără consimțământul acesteia ori fără respectarea limitelor prevăzute la art. 75”.

Legiuitorul se limitează, așadar, la consacrarea dreptului la demnitate, fără, însă a defini acest concept, demers, desigur, problematic, în condițiile în care obiectul unui astfel de drept este, prin natura sa “ireductibil unei definiții precise<sup>5</sup>”.

Revenind la limitele stabilite de legiuitor în conținutul art. 75, „(1) nu constituie o încălcare a drepturilor prevăzute în această secțiune atingerile care sunt permise de lege sau de convențiile și pactele internaționale privitoare la drepturile omului la care România este parte. (2) exercitarea drepturilor și libertăților constituționale cu bună-credință și cu respectarea pactelor și convențiilor internaționale la care România este parte nu constituie o încălcare a drepturilor prevăzute în prezenta secțiune”.

Legiuitorul instituie și o prezumție de discernământ a celui la care se referă o anumită informație sau un anume material, în ipoteza în care el este cel care le pune la dispoziția unei persoane fizice sau juridice cu privire la care are cunoștință că își desfășoară activitatea în domeniul informării publicului. Într-o astfel de ipoteză nu este necesar un acord scris al celui în cauză<sup>6</sup>.

### Dreptul la reputație în reglementarea Declarației Universală a Drepturilor Omului și a Convenției Europene a Drepturilor Omului

Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată și proclamată la 10 decembrie 1948 de către Adunarea Generală a O.N.U., conține o serie de referiri la dreptul la demnitatea al individului, stipulând încă din debutul preambulului său că „recunoașterea demnității inerente tuturor membrilor familiei umane și a

<sup>3</sup> O. Ungureanu, C. Munteanu, *Drept civil. Persoanele în reglementarea noului Cod civil*, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 63 și urm.

<sup>4</sup> *Ibidem*.

<sup>5</sup> G. Cornu, *op. cit.*, p. 254.

<sup>6</sup> A se vedea art. 76 C. civ.

drepturilor lor egale și inalienabile constituie fundamentul libertății, dreptății și păcii în lume”. În acord cu dispozițiile primului său articol, „toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi. Ele sunt înzestrate cu rațiune și conștiință și trebuie să se comporte unele față de altele în spiritul fraternității”.

Declarația reglementează în mod expres și dreptul la reputație, stabilind în cuprinsul art. 12 că „nimeni nu va fi supus la imixtiuni arbitrare în viața sa personală, în familia sa, în domiciliul lui sau în corespondența sa, nici la atingeri aduse onoarei și reputației sale. Orice persoană are dreptul la protecția legii împotriva unor asemenea imixtiuni sau atingeri”.

În timp ce Declarația Universală a Drepturilor Omului conține, așa cum am văzut, o reglementare de sine stătătoare a dreptului la reputație, nu regăsim o astfel de reglementare și în Convenția Europeană a Drepturilor Omului, fără însă a trage concluzia că reputația, nu beneficiază de protecția acestui document al drepturilor fundamentale ale omului. Astfel, această protecție rezultă pe de o parte, din reglementarea art. 8 potrivit căruia „orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale”, iar pe de altă parte din limitările pe care textul art. 10 le prevede în materia libertății de exprimare, calificate drept „măsuri necesare pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea informațiilor confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești”.

Se impune a menționa în acest context cauza *Lindon v France* din anul 2007, care realizează „o schimbare puternică în direcția protejării dreptului la reputație, judecătorul Loucaides afirmând că dreptul la reputație are „aceeași natură juridică ca și dreptul la libertatea de exprimare” și a cerut ulterior o protecție eficientă, deoarece „dreptul la reputație ar fi trebuit întotdeauna considerat protejat de art. 8 al Convenției, ca parte integrantă a dreptului la respectarea vieții private”.

Cu referire la articolul 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, în cauza *Axel Springer AG împotriva Germaniei*<sup>8</sup>, Curtea reține în sensul în care, pentru ca acest text de lege să devină aplicabil, este necesar ca “atacul asupra reputației unei persoane trebuie să atingă un anumit nivel de gravitate și să fie realizat într-o manieră care să prejudicieze beneficiul personal al dreptului la respectarea vieții private [...] De asemenea, Curtea a hotărât că nu poate fi invocat art. 8 pentru a se plânde de o atingere adusă reputației care este o consecință previzibilă a propriilor acțiuni, precum săvârșirea unei fapte de natură penală [...]”.

<sup>7</sup> L. Smith, *The right to reputation: a European human right?*, apud <https://blogs.kcl.ac.uk/kslr/?p=656>.

<sup>8</sup> Hotărâre (Marea Cameră) din 7 februarie 2012, pct. 83-84 - [https://www.echr.coe.int/Documents/FS\\_Reputation\\_ROM.pdf](https://www.echr.coe.int/Documents/FS_Reputation_ROM.pdf).

Existența unei balanțe între libertatea de exprimare și respectarea vieții private este, de asemenea invocată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauza anterior menționată, instanța europeană stabilind că „atunci când examinează necesitatea unei ingerințe într-o societate democratică în vederea «protejării reputației sau a drepturilor altora», Curții i se poate solicita să verifice dacă autoritățile interne au păstrat un echilibru just între protejarea a două valori garantate de Convenție și care pot fi în conflict în anumite cauze: și anume, pe de o parte, libertatea de exprimare, astfel cum este protejată de art. 10, și, pe de altă parte, dreptul la respectarea vieții private, astfel cum este garantat de dispozițiile art. 8”<sup>9</sup>.

Existența unui astfel de echilibru a fost analizată și în cauza *Ileana Constantinescu împotriva României*, în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a apreciat că au fost încălcate dispozițiile art. 10 din Convenție, respectiv i-a fost încălcat reclamantei dreptul la liberă exprimare, prin condamnarea acesteia pentru calomnie<sup>10</sup>, „constatând că motivele invocate de instanțele din România nu puteau fi considerate relevante și suficiente pentru a justifica ingerința în dreptul la libertatea de exprimare al reclamantei, care a fost disproporționată în raport cu scopul legitim urmărit, și anume protecția reputației altora”<sup>11</sup>.

Și în cauza *Frankowicz împotriva Poloniei*, Curtea a apreciat că „ingerința în exercitarea de către reclamant a dreptului la libertatea de exprimare nu a fost proporțională în raport cu scopul legitim urmărit, și anume protecția reputației altora”, constatând că „autoritățile poloneze au concluzionat, fără să fi încercat să se verifice veridicitatea constatărilor din avizul medical, că reclamantul a discreditat un alt medic. Această decizie a fost pronunțată în temeiul interdicției absolute în Polonia cu privire la orice critică între medici. Curtea a considerat că această interdicție absolută era de natură să-i descurajeze pe medici să le ofere pacienților o opinie obiectivă despre sănătatea lor și orice tratament primit, fapt care ar putea compromite însuși scopul profesiei medicale, și anume protecția sănătății și a vieții pacienților”<sup>12</sup>.

---

<sup>9</sup> *Ibidem*.

<sup>10</sup> „Această cauză privea condamnarea reclamantei pentru calomnie, în urma publicării unei cărți despre viața tatălui său (cunoscut economist român), în care punea sub semnul întrebării anumite fapte care aduseseră atingere intereselor tatălui său și celor ale „Casei economiștilor”, precum și pe cele ale unuia dintre foștii colegi ai tatălui său, care devenise vicepreședinte al Asociației Generale a Economiștilor din România”, a se vedea [https://www.echr.coe.int/Documents/FS\\_Reputation\\_ROM.pdf](https://www.echr.coe.int/Documents/FS_Reputation_ROM.pdf).

<sup>11</sup> [https://www.echr.coe.int/Documents/FS\\_Reputation\\_ROM.pdf](https://www.echr.coe.int/Documents/FS_Reputation_ROM.pdf).

<sup>12</sup> [https://www.echr.coe.int/Documents/FS\\_Reputation\\_ROM.pdf](https://www.echr.coe.int/Documents/FS_Reputation_ROM.pdf)

### Dreptul la reputație - susceptibil de protecție doar în cazul persoanelor fizice?

Coroborând dispozițiile art. 252 din Codul civil<sup>13</sup> cu cele ale art. 257 C. civ., legiuitorul stabilește, fără urmă de echivoc, faptul că dispozițiile legale cu privire la apărarea drepturilor nepatrimoniale se aplică și în ceea ce privește persoana juridică, nu doar în privința individului, persoană fizică. Sigur că există drepturi personale nepatrimoniale, care prin natura lor nu pot aparține decât persoanei fizice, precum dreptul la viață ori cel la sănătate, însă dreptul la reputație, ca o componentă a dreptului la demnitate, poate aparține, fără putință de tăgadă, atât unei persoane fizice, cât și unei persoane juridice, ambele entități bucurându-se în mod egal de protecție legală.

Printr-o decizie a Tribunalului Harghita<sup>14</sup>, pronunțată în această materie, se reține că „art. 72 C. civ. care reglementează dreptul la demnitate face referire doar la persoana fizică, însă prevederile alin. 2 al acestui articol, care instituie obligația de a nu aduce atingere onoarei și reputației unei persoane poate fi aplicat, prin asemănare și persoanei juridice, deoarece reputația nu este un drept care să poată aparține exclusiv unei persoane fizice, ci poate aparține și unei persoane juridice. În consecință, prin raportare la prevederile art. 257 C. civ., și o persoană juridică poate solicita apărarea reputației sale în ipoteza unor atingeri aduse imaginii sale<sup>15</sup>”. De altfel reputația este percepută de doctrină drept „cel

<sup>13</sup> „Orice persoană fizică are dreptul la ocrotirea valorilor intrinseci ființei umane, cum sunt viața, sănătatea, integritatea fizică și psihică, demnitatea, intimitatea vieții private, libertatea de conștiință, creația științifică, artistică, literară sau tehnică.”

<sup>14</sup> În motivarea instanței se arată că “pârâtul a adus atingere reputației reclamantei, având în vedere că a postat pe o rețea de socializare (n.n.) un mesaj din care rezulta că produsul marca X. cum-pârât din magazinul reclamantei nu era original, afirmație care este de natură să inducă celor care citeau acest mesaj ideea că cel puțin o parte dintre produsele vândute în magazinul reclamantei nu sunt originale. Or, așa cum a rezultat din certificatul de calitate și originalitate eliberat de X. România SRL și deșus la dosarul cauzei (fila 11 dos. fond), produsul respectiv era original, astfel că afirmațiile pârâtului nu erau reale, fiind de natură să denigreze imaginea reclamantei în fața clienților, ceea ce constituie o faptă ilicită, săvârșită cu vinovăție, în condițiile în care pârâtul nu a făcut nici un demers de a verifica autenticitatea produsului mai înainte de a posta pe rețeaua de socializare mesajul denigrator, care a avut astfel posibilitatea să ajungă la cunoștința publicului ce urmărește postările pârâtului. Prejudiciul cauzat reclamantei constă în deteriorarea imaginii sale în rândul clienților săi, prin acreditarea ideii că ar vinde produse falsificate, ceea ce este de natură să conducă la diminuarea vânzărilor. (...) . Condiția existenței unei legături de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu există, deoarece prejudicierea imaginii reclamantei în rândul clienților săi este urmarea postării acestui mesaj denigrator”, apud <http://www.legal-land.ro/daune-morale-pentru-atingeri-aduse-imaginii-unei-persoane-juridice/>.

<sup>15</sup> Tribunalul Harghita, de. civ. nr. 866 din 14 noiembrie 2018, apud <http://www.legal-land.ro/daune-morale-pentru-atingeri-aduse-imaginii-unei-persoane-juridice/>.

mai valoros activ al unei firme”<sup>16</sup>, „un indicator foarte relevant al performanței pentru managementul de top al firmelor”<sup>17</sup>.

## Concluzii

Consacrat atât la nivel intern, cât și internațional, dreptul la reputație, constituie o componentă esențială a dreptului la demnitate, unul dintre drepturile primordiale ale persoanei, care necesită instrumente funcționale de protejare și garantare, în contextul în care încălcarea sa este tot mai frecvent invocată atât în fața instanțelor naționale, cât și a celor internaționale. Provocarea constă în realizarea unui echilibru între garantarea dreptului la reputație și garantarea libertății de exprimare, linia de demarcație între cele două fiind, de multe ori, extrem de fină și subtilă.

Faptul că drepturile personalității sunt, prin natura lor, indisolubil legate de persoana fizică, nu naște prezumția că aplicarea și garantarea acestora este exclusă în privința persoanelor juridice, în funcție, desigur, de specificul fiecărui drept. Astfel, în timp ce garantarea dreptului la viață nu poate fi incidentă decât în cazul persoanei fizice, de garantarea dreptului la reputație trebuie să se bucure, deopotrivă, atât individul – persoană fizică, cât și persoana juridică.

## Bibliografie

P. Aula, J. Heinonen, *The reputable firm. How Digitalization of Communication Is Revolutionizing Reputation Management*, Springer, 2016.

F.-A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei, *Noul Cod civil. Comentariu pe articole*, ed. 2, Ed. C.H. Beck, București, 2014.

G. Cornu, *Droit civil. Introduction. Les personnes. Les biens*, 12-e édition, Ed. Montchrestien, Paris, 2005.

B. Pfister, M. Schwaiger, T. Morath, *Corporate reputation and the future cost of equity*, 2019, Springer Link, Business Research, <https://doi.org/10.1007/s40685-019-0092-8>.

T. Prescure, R. Matefi, *Drept civil. Partea generală. Persoanele*, Ed. Hamangiu, București, 2012.

---

<sup>16</sup> P. Aula, J. Heinonen, *The reputable firm. How Digitalization of Communication Is Revolutionizing Reputation Management*, Springer, 2016, p. 1.

<sup>17</sup> B. Pfister, M. Schwaiger, T. Morath, *Corporate reputation and the future cost of equity*, 2019, Springer Link, Business Research, <https://doi.org/10.1007/s40685-019-0092-8>.

O. Ungureanu, C. Jugastru, *Drept civil. Persoanele*, ed. a 2-a, revăzută, Ed. Hamangiu, București, 2007.

O. Ungureanu, C. Munteanu, *Drept civil. Persoanele în reglementarea noului Cod civil*, Ed. Hamangiu, București, 2012

L. Smith, *The right to reputation: a European human right?*

<https://blogs.kcl.ac.uk/kslr/?p=656>.

[https://www.echr.coe.int/Documents/FS\\_Reputation\\_ROM.pdf](https://www.echr.coe.int/Documents/FS_Reputation_ROM.pdf).

<http://www.legal-land.ro/daune-morale-pentru-atingeri-aduse-imaginii-unei-persoane-juridice/>